

продуктами харчування – екологічним-органічним товаром. Позитивна ціна на продукцію сприяє швидкій окупності даного виробництва.

Россоха Володимир
к.с.-г.н., с.н.с., завідувач лабораторії генетики
Ткачова Ольга
к.с.-г.н., старший науковий співробітник
Інститут тваринництва НААН
Харків, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЦИТОГЕНЕТИЧНОГО ПРОФІЛЮ ЖЕРЕБЦІВ-ПЛІДНИКІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕМПЕРАМЕНТУ

Чинне законодавство України щодо племінної справи передбачає проведення обов'язкової цитогенетичної оцінки племінних тварин, так як тільки за допомогою цитогенетичних досліджень можна виявити тварин з аномаліями каріотипу, що дозволить підтримувати популяцію в "чистоті" [1-2]. Однак, кінні заводи і племрепродуктори недостатньо широко проводять цитогенетичні дослідження племінного поголів'я коней, що, можливо, є однією з причин катастрофічно низького виходу лошат в цілому по країні. На сучасному рівні розвитку цитогенетики застосування результатів її досліджень у селекційній роботі передбачається у двох напрямках – для підтримання в чистоті популяцій, стад, порід сільськогосподарських тварин шляхом виявлення та елімінації носіїв хромосомних порушень, а також для розроблення цитогенетичних критеріїв оцінки продуктивних і відтворних характеристик тварин.

Цитогенетичні дослідження представляють нині особливий інтерес з погляду створення системи генетичного моніторингу в Україні, оскільки тільки за допомогою постійного цитогенетичного контролю можливе запобігання розповсюдженню шкідливих аберацій і пошкоджень хромосом. Вивчення спонтанних хромосомних мутацій у соматичних клітинах і використання цитогенетичних методів у селекції коней відкриває нові можливості для розробки і вдосконалення способів оцінки племінних тварин, нові підходи до підвищення ефективності селекційно-племінної роботи у конярстві [3-4].

Відомо, що репродуктивні показники сперми мають низьке успадкування. Тому від плідника з високими показниками якості сперми можна отримати потомство з низькою біотехнологічною придатністю сперми і навпаки. Важливим моментом для практикуючих фахівців є те, що загальний рівень хромосомної нестабільності не передається потомству і накопичуючись протягом життя може знижувати відтворну функцію жеребців. Тому важливо проводити цитогенетичне обстеження поголів'я коней впродовж їх племінного використання при паруванні, так і в системі штучного осіменіння [5-6].

З огляду на вищесказане, особливу увагу необхідно приділити дослідженню зв'язку темпераменту з цитогенетичною оцінкою жеребців-плідників заводських порід України.

Дослідження проводились на основі атестації тварин за загальною хромосомною нестабільністю, одиничними, парними та кільцевими абераціями, у зв'язку з темпераментом на жеребцях-плідниках чотирьох порід Харківського кінного заводу: українська верхова (6 голів), чистокровна верхова (3 голови), ганноверська (3 голови) та тракененська (3 голови). Показники цитогенетичного профілю жеребців залежно від темпераменту наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Особливості цитогенетичного профілю жеребців-плідників різних темпераментів (M±m)

Темперамент	Цитогенетичний профіль (M±m)				
	Загальна хромосомна нестабільність	Одиничні аберації, %	Парні аберації, %	Кільцеві, %	Пробіли та розриви, %
Млявий	7,32 ±0,55	34,65 ±3,44	22,80 ±1,89	21,60 ±2,65	20,94 ±2,41
Невтримний	6,93 ±1,57	42,59 ±11,76	19,92 ±5,55	19,43 ±8,01	18,07 ±7,89
Спокійний	5,67 ±0,25	50,78 ±2,48	24,57 ±1,34	10,84 ±1,31	13,81 ±1,71
Жвавий	5,56 ±0,34	54,08 ±2,99	24,03 ±1,53	11,89 ±1,53	10,00 ±1,61

З даних таблиці видно, що найбільша хромосомна нестабільність у жеребців млявого темпераменту, що на 0,39 % більше за невтримний тип, на 1,67 % більше за жеребців спокійного типу, на 1,76 % більше за жвавий тип.

Особливість цитогенетичної структури аберацій полягає у тому, що найбільший відсоток одиничних аберацій у жеребців жвавого темпераменту, що на 3,3 % більше за спокійний темперамент, на 11,49 % більше за невтримний тип та на 19,43 % більше за млявий тип темпераменту.

Найбільша кількість парних аберацій встановлено у жеребців спокійного темпераменту, що на 0,54 % більше за жвавий темперамент, на 4,65 % більше за невтримний тип та на 1,77 % більше за млявий тип.

Кільцевих аберацій найбільше у жеребців млявого темпераменту, що на 2,17 % більше за невтримний тип темпераменту, на 10,76 % більше за спокійний тип та на 9,71 % більше за жвавий тип темпераменту.

Найбільша кількість пробілів та розривів хромосом встановлено у жеребців млявого темпераменту, що на 2,87 % більше за невтримний темперамент, на 7,13 % більше за спокійний тип та на 10,94 % більше за жвавий темперамент.

Таким чином, уперше встановлено, що найбільша загальна хромосомна нестабільність у жеребців млявого темпераменту, що на 0,39 % більше за невтримний тип, на 1,67 % більше за жеребців спокійного типу, на 1,76 % більше за жвавий тип. Найбільший відсоток одиничних аберацій у жеребців жвавого темпераменту, що на 3,3 % більше за спокійний темперамент, на 11,49 % більше за невтримний тип та на 19,43 % більше за млявий тип темпераменту. Найбільша кількість парних аберацій встановлено у жеребців спокійного темпераменту, що на 0,54 % більше за жвавий темперамент, на 4,65 % більше за невтримний тип та на 1,77 % більше за млявий тип. Кільцевих аберацій найбільше у жеребців млявого темпераменту, що на 2,17 % більше за невтримний тип темпераменту, на 10,76 % більше за спокійний тип та на

9,71 % більше за жвавий тип темпераменту. Найбільша кількість пробілів та розривів хромосом встановлено у жеребців млявого темпераменту, що на 2,87 % більше за невтримний темперамент, на 7,13 % більше за спокійний тип та на 10,94 % більше за жвавий темперамент.

Список використаних джерел

1. Буркат В. П., Ковтун С. І. Використання цитогенетичного контролю при виявленні хромосомних аномалій. Київ, 2005. № 2. С. 38-40.
2. Ткачова І. В. Стратегія розвитку галузі конярства в Україні. *Науково-технічний бюлетень ІТ НААН*. 2010. №103. С. 8 – 16.
3. Сушко О. Б., Новіков О. О., Осташко Ф. І., Соклакова О. В., Ткачов О. В. Розробка технологічної лінії для отримання, кріоконсервації сперми жеребців та штучного осіменіння кобил. *Науково-технічний бюлетень ІТ НААН*. № 94. Харків, 2006. С. 325 – 330.
4. Исследование хромосом сельскохозяйственных животных. Методические рекомендации ; под. ред. Яковлева А. Ф. Ленинград. 1976. 65 с.
5. Графодатский А. С., Раджабли С. И. Хромосомы сельскохозяйственных и лабораторных млекопитающих. Новосибирск, 1988. 128 с.
6. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников. Москва : Колос, 1969. 256 с.

Старостенко Ірина

к.с.-г.н., доцент

Буштрук Марина

к.с.-г.н., доцент

Білоцерківський національний аграрний університет
Біла Церква, Україна

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ РІЗНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

За умов ринкової економіки актуальним питанням є створення високопродуктивних, конкурентоспроможних порід молочної та молочно-м'ясної худоби, за рахунок яких можна вирішити низку економічних і соціальних завдань народного господарства України.

На сучасному етапі розвитку молочного скотарства в Україні формування стад здійснюється за рахунок вітчизняних племінних ресурсів, а також імпорту молочної худоби зарубіжної селекції. Не винятком стала і симентальська – класична порода комбінованого типу продуктивності, яка оптимально поєднує високу молочність і добру м'ясність. За міцністю конституції, адаптаційними якостями, тривалістю господарського використання, довічною продуктивністю сименталів відносять до